

Практичне заняття № 7.

Тема: Обчислення похідних функцій. Застосування диференціалу до наближених обчислень.

Мета: закріпити теоретичні знання з теми «Похідна функції. Диференціал функції», набути навички і вміння по обчисленню похідних заданих функцій, користуючись таблицею похідних і правилами диференціювання функцій; набути навички і вміння по наближеному обчисленню значень виразів за допомогою диференціала функції і формули наближених обчислень.

1. Організаційний момент

2. Актуалізація опорних знань: усне опитування

- Що таке приріст аргументу, приріст функції?
- Дайте означення границі функції в точці.
- Сформулюйте основні теореми про границі.
- Що таке похідна функції?
- У чому полягає геометричний і механічний зміст похідної функції?
- Як знайти похідну функції за означенням?
- Запишіть таблицю похідних.
- Сформулюйте основні правила диференціювання функції.
- Що називається похідною другого (третього) порядку?
- Що називається диференціалом функції?
- Як визначається диференціал функції через похідну?
- Який геометричний зміст диференціала?
- Обґрунтуйте формулу для наближеного обчислення значення функції

за допомогою диференціала.

3. **Мотивація навчання:** повідомлення теми й мети заняття
4. **Розв'язування вправ.**

План практичного заняття

1. Знаходження похідної суми, добутку і частки функцій.
2. Знаходження похідної складеної і оберненої функцій. Обчислення похідних функцій заданих неявно і параметрично.
3. Розв'язування вправ на обчислення диференціала функції.
4. Застосування диференціала до наближених обчислень.
5. Застосування похідної та диференціала до розв'язування задач з економіки.

Термінологічний словник ключових понять

Похідна функція – це границя відношення приросту функції до приросту аргументу, коли приріст аргументу прямує до нуля.

$$f'(x_0) = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{\Delta f}{\Delta x} = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{f(x_0 + \Delta x) - f(x_0)}{\Delta x}$$

Геометричний зміст похідної – похідна $f'(x)$ чисельно дорівнює кутовому коефіцієнту дотичної, проведеної до графіка функції $y = f(x)$ у точці з абсцисою x .

$$f'(x_0) = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{\Delta f}{\Delta x} = \operatorname{tg} \alpha = k$$

Механічний (фізичний) зміст похідної – Миттєвою швидкістю тіла, що рухається вздовж лінії $s=f(t)$, називається похідна функції $s = f(t)$ за часом t :

Похідна другого порядку від функції $y = f(x)$ – похідна від похідної першого порядку (y') . Позначається y'' , $f''(x)$, $\frac{d^2 y}{dx^2}$.

Похідна n -го порядку – похідна від похідної $(n-1)$ -го порядку $(y^{(n-1)})'$.

Позначається $y^{(n)}$, $f^{(n)}(x)$, $\frac{d^n y}{dx^n}$.

Диференціал функції однієї змінної – це добуток $f'(x)\Delta x$.

Застосування диференціалу до наближених обчислень –
 $f(x + \Delta x) \approx f(x) + f'(x)\Delta x$.

Завдання для практичного виконання:

Приклад 1. Знайти похідні суми, добутку і частки функцій:

а) $y = 3x^2 - \sqrt[3]{x} + \ln x$, б) $y = x^3 \cdot \sqrt{x}$, в) $y = \frac{x^3 - 1}{\sqrt{x}}$, г) $f(x) = \frac{x^2}{x^2 - 1}$

Розв'язання.

а) $y = 3x^2 - \sqrt[3]{x} + \ln x$

Дана функція є алгебраїчною сумою функцій, тому

$$y' = (3x^2)' - \left(x^{\frac{1}{3}}\right)' + (\ln x)'$$

$$y' = 3 \cdot 2x - \frac{1}{3}x^{-\frac{2}{3}} + \frac{1}{x} = 6x - \frac{1}{3\sqrt[3]{x^2}} + \frac{1}{x}$$

б) $y = x^3 \cdot \sqrt{x}$

За формулою $y'(x) = (x^n)' = nx^{n-1}$ знайдемо похідну:

$$y = x^3 \cdot x^{\frac{1}{2}} = x^{\frac{7}{2}}, \text{ тоді } y'(x) = (x^{\frac{7}{2}})' = \frac{7}{2}x^{\frac{7}{2}-1} = \frac{7}{2}x^{\frac{5}{2}} = \frac{7}{2}\sqrt{x^5}$$

в) $y = \frac{x^3 - 1}{\sqrt{x}}$

Для знаходження похідної скористаємося формулою $\left(\frac{u}{v}\right)' = \frac{u' \cdot v - uv'}{v^2}$.

$$y'(x) = \frac{(x^3 - 1)' \cdot \sqrt{x} - (x^3 - 1) \cdot (\sqrt{x})'}{\sqrt{x^2}} = \frac{3x^2 \sqrt{x} - (x^3 - 1) \cdot \frac{1}{2\sqrt{x}}}{x} = \frac{5x^3 + 1}{2x\sqrt{x}}$$

г) $f(x) = \frac{x^2}{x^2 - 1}$

Диференціюємо функцію за формулами $\left(\frac{u}{v}\right)' = \frac{u'v - uv'}{v^2}$, $(u^n)' = nu^{n-1} \cdot u'$

$$f'(x) = \frac{(x^2)'(x-1) - x^2(x^2-1)'}{(x^2-1)^2} = \frac{2x(x-1) - x^2 \cdot 2x}{(x-1)^2} = \frac{2x(x-1-x^2)}{(x-1)^2} = -\frac{2x}{(x-1)^2}$$

Приклад 2. Знайти $y = \frac{1}{3}x^3 + 3x^2 - 5x + 12$, $y = \frac{2}{3}x^5 - \frac{1}{9}x^3$,

$$y = 2x(x-4), \quad y = \sqrt{x} \cdot (3x^2 + 2x - 1),$$

Приклад 3. Знайти похідні складених функцій:

а) $y = \sqrt[3]{(6x^5 - 12x^3 - x + 1)^2}$; б) $y = \ln \sqrt[5]{\left(\frac{5x+3}{x^5+1}\right)^2}$, в) $y = \sin(2x+3)$,

г) $y = \ln(x + \sqrt{x^2+1})$, д) $y = \frac{1}{2} \operatorname{tg}^2 \sqrt{x} + \ln \cos \sqrt{x}$

Розв'язання.

а) $y = \sqrt[3]{(6x^5 - 12x^3 - x + 1)^2}$

Диференціюємо функцію за формулою $(u^n)' = nu^{n-1} \cdot u'$

$$\begin{aligned} y' &= \left(\sqrt[3]{(6x^5 - 12x^3 - x + 1)^2} \right)' = \left((6x^5 - 12x^3 - x + 1)^{\frac{2}{3}} \right)' = \\ &= \frac{2}{3} (6x^5 - 12x^3 - x + 1)^{\frac{2}{3}-1} \cdot (6x^5 - 12x^3 - x + 1)' = \frac{2}{3} (6x^5 - 12x^3 - x + 1)^{\frac{1}{3}} \times \\ &\times (30x^4 - 36x^2 - 1) = \frac{2}{3\sqrt[3]{6x^5 - 12x^3 - x + 1}} (30x^4 - 36x^2 - 1) \end{aligned}$$

б) $y = \ln \sqrt[5]{\left(\frac{5x+3}{x^5+1}\right)^2}$

$$\begin{aligned} y' &= \left(\ln \sqrt[5]{\left(\frac{5x+3}{x^5+1}\right)^2} \right)' = \left(\ln \left(\frac{5x+3}{x^5+1} \right)^{\frac{2}{5}} \right)' = \frac{2}{5} (\ln(5x+3) - \ln(x^5+1))' = \frac{2}{5} \left(\frac{5}{5x+3} - \frac{5x^4}{x^5+1} \right) = \\ &= \frac{2}{5x+3} - \frac{2x^4}{x^5+1} \end{aligned}$$

в) $y = \sin(2x+3)$

$$y' = \cos(2x+3) \cdot (2x+3)' = 2 \cos(2x+3).$$

г) $y = \ln(x + \sqrt{x^2+1})$.

$$y' = \frac{1}{x + \sqrt{x^2+1}} \cdot (x + \sqrt{x^2+1})' =$$

$$= \frac{1}{x + \sqrt{x^2 + 1}} \left(1 + \frac{2x}{2\sqrt{x^2 + 1}} \right) = \frac{1}{x + \sqrt{x^2 + 1}} \cdot \frac{\sqrt{x^2 + 1} + x}{\sqrt{x^2 + 1}} = \frac{1}{\sqrt{x^2 + 1}}.$$

д) $y = \frac{1}{2} \operatorname{tg}^2 \sqrt{x} + \ln \cos \sqrt{x}$

$$\begin{aligned} y' &= \operatorname{tg} \sqrt{x} \frac{1}{\cos^2 \sqrt{x}} \cdot \frac{1}{2\sqrt{x}} + \frac{1}{\cos \sqrt{x}} (-\sin \sqrt{x}) \frac{1}{2\sqrt{x}} = \\ &= \frac{1}{2\sqrt{x}} \operatorname{tg} \sqrt{x} \left(\frac{1}{\cos^2 \sqrt{x}} - 1 \right) = \frac{1}{2\sqrt{x}} \operatorname{tg}^3 \sqrt{x}. \end{aligned}$$

Приклад 4. $y = (\sin x)^{\operatorname{tg} x}$.

Розв'язання.

Маємо: $\ln y = \operatorname{tg} x \ln \sin x$, $\frac{y'}{y} = \operatorname{tg} x \frac{1}{\sin x} \cos x + \frac{1}{\cos^2 x} \ln \sin x = 1 + \frac{1}{\cos^2 x} \ln \sin x$,

$$y' = y \left(1 + \frac{1}{\cos^2 x} \ln \sin x \right) = (\sin x)^{\operatorname{tg} x} \left(1 + \frac{1}{\cos^2 x} \ln \sin x \right).$$

Приклад 5. Знайти похідну y'_x з рівняння $x^3 + \ln y - x^2 e^y = 0$.

Розв'язання.

Продиференціювавши за x обидві частини рівняння, дістанемо

$$3x^2 + \frac{y'}{y} - x^2 e^y \cdot y' - 2x e^y = 0.$$

$$\text{Звідки } y' = \frac{(2x e^y - 3x^2)y}{1 - x^2 y e^y}.$$

Приклад 6. Обчислити похідну для функції $x = \arcsin y$.

Розв'язання.

Задана функція обернена до функції $y = \sin x$.

Згідно з теоремою 7 можна записати

$$x'_y = \frac{1}{y'_x} = \frac{1}{(\sin x)'} = \frac{1}{\cos x} = \frac{1}{\sqrt{1 - \sin^2 x}} = \frac{1}{\sqrt{1 - y^2}}.$$

$$\text{Звідси } (\arcsin y)' = \frac{1}{\sqrt{1 - y^2}}.$$

Якщо в останньому виразі замість y записати x , то дістанемо

$$(\arcsin x)' = \frac{1}{\sqrt{1 - x^2}}.$$

Приклад 7. Знайти диференціал dy функції $y = x^2$:

- 1) при довільних значеннях x та Δx ;
- 2) при $x = 20$, $\Delta x = 0,1$.

Розв'язання.

1) $dy = (x^2)' \Delta x = 2x\Delta x$;

2) якщо $x = 20$, $\Delta x = 0,1$, то $dy = 2 \cdot 20 \cdot 0,1 = 4$.

Приклад 8. Знайти диференціал dy функції $y = x^2 \operatorname{tg}(3x + 1)$.

Розв'язання.

Оскільки $y' = 2x \operatorname{tg}(3x + 1) + \frac{3x^2}{\cos^2(3x + 1)}$, то за формулою $dy = f'(x)dx$ дістанемо

$$dy = \left(2x \operatorname{tg}(3x + 1) + \frac{3x^2}{\cos^2(3x + 1)} \right) dx.$$

Приклад 9. Знайти диференціали першого порядку таких функцій:

$$y = (1 - \sqrt{x})^5, \quad y = (2 - x^3)^4, \quad y = \ln \sin \sqrt{x^3 - 4}, \quad y = \arcsin x^2,$$

$$y = \frac{1}{\sqrt{2x-1}}, \quad y = \left(\frac{x}{x+1} \right)^2$$

Приклад 10. Знайти диференціали другого порядку для функцій

$$y = (x^2 + 3x + 10)^4, \quad y = \ln \cos x$$

Приклад 11. Обчислити наближено $\sqrt{27}$.

Розв'язання.

Перетворимо вираз, що стоїть під знаком радикала:

$$27 = 25 + 2 = 25 \left(1 + \frac{2}{25} \right), \text{ звідки } \sqrt{27} = \sqrt{25 \left(1 + \frac{2}{25} \right)} = 5 \sqrt{1 + \frac{2}{25}}.$$

При обчисленні $\sqrt{1 + \frac{2}{25}}$ введемо функцію $f(x) = \sqrt{x}$, тоді $f'(x) = \frac{1}{2\sqrt{x}}$.

Формула $f(x + \Delta x) \approx f(x) + f'(x)\Delta x$ у нашому випадку запишеться так:

$$\sqrt{x + \Delta x} \approx \sqrt{x} + \frac{1}{2\sqrt{x}} \Delta x, \text{ де } x = 1, \Delta x = \frac{2}{25}.$$

$$\text{Інакше } \sqrt{1 + \frac{2}{25}} \approx \sqrt{1} + \frac{1}{2\sqrt{1}} \frac{2}{25} = 1 + \frac{1}{25} = 1,04.$$

$$\text{Дістанемо } \sqrt{27} \approx 5 \cdot 1,04 = 5,2.$$

Приклад 12. Обчислити наближено значення $\arcsin 0,51$.

Розв'язання.

Розглянемо функцію $y = \arcsin x$. Візьмемо $x = 0,5$, $\Delta x = 0,01$ та, застосовуючи формулу $\arcsin(x + \Delta x) \approx \arcsin x + (\arcsin x)' \Delta x$, одержимо

$$\arcsin 0,51 \approx \arcsin 0,5 + \frac{1}{\sqrt{1-(0,5)^2}} \cdot 0,01 = \frac{\pi}{6} + 0,011 = 0,513.$$

Приклад 13. Обчислити наближено за допомогою диференціала:

$$\operatorname{arctg} 1,07, \sqrt[10]{1030},$$

Розв'язання.

1) $\operatorname{arctg} 1,07$

Нехай $f(x) = \operatorname{arctg} x$, тоді за формулою наближених обчислень маємо:

$$\operatorname{arctg}(x_0 + \Delta x) \approx \operatorname{arctg} x_0 + (\operatorname{arctg} x)' \Delta x,$$

$$\operatorname{arctg}(x_0 + \Delta x) \approx \operatorname{arctg} x_0 + \frac{\Delta x}{1+x^2}.$$

Якщо $x=1$, $\Delta x = 0,07$, то $\operatorname{arctg} 1,07 \approx \operatorname{arctg} 1 + \frac{0,07}{2} = \frac{\pi}{4} + 0,035 \approx 0,821$.

2) $\sqrt[10]{1030}$.

Виберемо функцію таку, щоб даний числовий вираз був значенням цієї функції для деякого значення аргументу. Очевидно, що в цьому прикладі такою функцією є $y = \sqrt[10]{x}$. Тоді $\sqrt[10]{1030} = f(1030)$.

Знайдемо таке значення аргументу x_0 , яке було б близьке до даного і для якого значення функції легко обчислюється. В даному прикладі візьмемо $x_0=1024$, оскільки

$$f(1024) = \sqrt[10]{1024} = 2.$$

Тоді $x_0 + \Delta x = 1030$ і $\Delta x = 6$. За формулою наближених обчислень маємо:

$$f(x_0 + \Delta x) \approx f(x_0) + dy$$

$$f(1030) \approx f(1024) + dy, \text{ де } dy = f'(x)\Delta x = \frac{1}{10\sqrt[9]{x^9}} \Delta x$$

$$\text{Отже, } \sqrt[10]{1030} \approx \sqrt[10]{1024} + \frac{1}{10\sqrt[9]{1024^9}} \cdot 6 \approx 2 + \frac{6}{10 \cdot 2^9} \approx 2 + 0,0012 = 2,0012.$$

**Додатково*

Приклад 14. Функцію y від x задано параметричними рівняннями:

$$\left. \begin{array}{l} x = a \cos t \\ y = a \sin t \end{array} \right\} (0 \leq t \leq \pi).$$

Знайти похідну $\frac{dy}{dx}$: а) при будь-якому t ; б) при $t = \frac{\pi}{4}$.

Розв'язання.

$$\text{а) } y'_x = \frac{(a \sin t)'}{(a \cos t)'} = \frac{a \cos t}{-a \sin t} = -\operatorname{ctg} t; \quad \text{б) } (y'_x)_{t=\frac{\pi}{4}} = -\operatorname{ctg}\left(\frac{\pi}{4}\right) = -1.$$

Приклад 15. Знайти похідні заданих функцій:

$$1) y = \left(3x^4 - \frac{4}{\sqrt[4]{x}} - 3\right)^5$$

Використовуючи правила знаходження похідної складеної функції та похідної суми функцій, а також таблицю похідних знаходимо:

$$\begin{aligned} y' &= \left[\left(3x^4 - \frac{4}{\sqrt[4]{x}} - 3\right)^5\right]' = 5 \cdot \left(3x^4 - \frac{4}{\sqrt[4]{x}} - 3\right)^4 \cdot \left(3x^4 - \frac{4}{\sqrt[4]{x}} - 3\right)' = \\ &= 5 \cdot \left(3x^4 - \frac{4}{\sqrt[4]{x}} - 3\right)^4 \cdot \left(12x^3 - 4 \cdot \left(-\frac{1}{4}x^{-\frac{1}{4}-1}\right) + 0\right) = 5 \cdot \left(3x^4 - \frac{4}{\sqrt[4]{x}} - 3\right)^4 \cdot \left(12x^3 + x^{-\frac{5}{4}}\right) = \\ &= 5 \cdot \left(3x^4 - \frac{4}{\sqrt[4]{x}} - 3\right)^4 \cdot \left(12x^3 + \frac{1}{x\sqrt[4]{x}}\right) \end{aligned}$$

$$2) y = \ln \sqrt{\left(\frac{x^6 - 3}{6x + 2}\right)^3}$$

Використовуючи правила знаходження похідної складеної функції та похідної частки функцій, а також таблицю похідних знаходимо:

$$\begin{aligned} y' &= \left(\ln \sqrt{\left(\frac{x^6 - 3}{6x + 2}\right)^3}\right)' = \frac{1}{\sqrt{\left(\frac{x^6 - 3}{6x + 2}\right)^3}} \cdot \left(\left(\frac{x^6 - 3}{6x + 2}\right)^3\right)' = \frac{1}{\sqrt{\left(\frac{x^6 - 3}{6x + 2}\right)^3}} \cdot 3 \cdot \left(\frac{x^6 - 3}{6x + 2}\right)^2 \cdot \left(\frac{x^6 - 3}{6x + 2}\right)' = \\ &= 3 \cdot \sqrt{\frac{x^6 - 3}{6x + 2}} \cdot \frac{(x^6 - 3)' \cdot (6x + 2) - (x^6 - 3) \cdot (6x + 2)'}{(6x + 2)^2} = 3 \cdot \sqrt{\frac{x^6 - 3}{6x + 2}} \cdot \frac{6x^5 \cdot (6x + 2) - (x^6 - 3) \cdot 6}{(6x + 2)^2} = \\ &= 18 \cdot \sqrt{\frac{x^6 - 3}{6x + 2}} \cdot \frac{6x^6 + 2x^5 - x^6 + 3}{(6x + 2)^2} = 18 \cdot \sqrt{\frac{x^6 - 3}{6x + 2}} \cdot \frac{5x^6 + 2x^5 + 3}{(6x + 2)^2} \end{aligned}$$

$$3) y = \operatorname{arctg} \frac{1}{x-1}.$$

Використовуючи правила знаходження похідної складеної функції та похідної частки функцій, а також таблицю похідних дістанемо:

$$y' = \left(\arctg \frac{1}{x-1} \right)' = \frac{1}{1 + \left(\frac{1}{x-1} \right)^2} \cdot \left(\frac{1}{x-1} \right)' = \frac{1}{1 + \left(\frac{1}{x-1} \right)^2} \cdot \frac{(1)' \cdot (x-1) - 1 \cdot (x-1)'}{(x-1)^2} =$$

$$= \frac{(x-1)^2}{(x-1)^2 + 1} \cdot \frac{-1}{(x-1)^2} = -\frac{1}{(x-1)^2 + 1}$$

4) $y = x \operatorname{tg} 3x + 2^{x-2}$

Використовуючи правила диференціювання функції та таблицю похідних дістанемо:

$$y' = (x \operatorname{tg} 3x + 2^{x-2})' = (x)' \cdot \operatorname{tg} 3x + x \cdot (\operatorname{tg} 3x)' + 2^{x-2} \cdot \ln 2 \cdot (x-2)' = \operatorname{tg} 3x + \frac{3x}{\cos^2 3x} + 2^{x-2} \cdot \ln 2$$

Приклад 16. Обчислити наближено за допомогою диференціала:

$$(4,012)^2, \sqrt{24,84}, \frac{1}{9,93}, \sin 32^\circ, \cos 63^\circ 12'$$

Застосування похідної та диференціала до розв'язування задач з економіки.

Диференціальне числення дає змогу розв'язувати великий спектр задач економічного змісту, досліджувати економічні процеси, явища.

Розглянемо декілька задач на похідну з економічним змістом.

а) Задача про продуктивність праці.

Нехай функція $u=u(t)$ виражає кількість виробленої продукції u за час t . Необхідно знайти продуктивність праці в момент t_0 . Очевидно, за період часу від t_0 до $t_0+\Delta t$ кількість виробленої продукції зміниться від значення $u_0=u(t_0)$ до значення $u_0+\Delta u=u(t_0+\Delta t)$; тоді середня продуктивність праці в момент t_0 можна визначити як границю середньої продуктивності праці за час від t_0 до $t_0+\Delta t$ при $\Delta t \rightarrow 0$, тобто

$$W = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} W_{\text{сеп}} = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{\Delta u}{\Delta t} = u'(t)$$

Отже, похідна обсягу виробленої продукції щодо часу $u'(t_0)$ – це продуктивність праці в момент часу t_0 .

Приклад 17. Обсяг продукції u (ум. од.) цеху протягом робочого дня є функцією $u = -t^3 - 5t^2 + 75t + 425$, де t – час (год.). Знайти продуктивність праці через 2 год. від початку роботи.

Розв'язання.

Продуктивність праці визначається похідною $u'(t)$. Тоді

$$u'(t) = (-t^3 - 5t^2 + 75t + 425)' = -3t^2 - 10t + 75.$$

Знаходимо: продуктивність праці у момент часу $t=2$, тоді

$$u'(t) = -3 \cdot 2^2 - 10 \cdot 2 + 75 = -36 - 20 + 75 = 19 \text{ (од.)}$$

Відповідь. Продуктивність праці через 2 год. від початку роботи становить 19 одиниць.

б) Граничний ефект виробництва.

Граничні витрати. Витрати виробництва K будемо розглядати як функцію випущеної продукції x . Нехай Δx – приріст продукції, тоді ΔK –

приріст витрат виробництва і $\frac{\Delta K}{\Delta x}$ - середній приріст витрат виробництва на одиницю продукції.

Похідна $K' = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{\Delta K}{\Delta x}$ виражає граничні витрати виробництва і наближено характеризує додаткові затрати на виробництво одиниці додаткової продукції.

Граничні витрати залежать від рівня виробництва (кількості продукції, що випускається) x і визначаються не постійними виробничими затратами, а тільки змінними (на сировину, паливо і т.п.).

Граничний виторг. Нехай $U(x)$ – виторг від продажу x одиниць товару. Тоді границя $\lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{\Delta U(x)}{\Delta x} = U'(x)$ називається граничним виторгом. Аналогічно визначаються граничний прибуток, граничний продукт, гранична корисність, гранична ціна.

Якщо функція $y=f(x)$ моделює деякий економічний процес, то похідна $\lim_{\Delta x \rightarrow 0} \frac{\Delta f(x)}{\Delta x} = f'(x)$ виступає як швидкість зміни цього процесу з часом або стосовно іншого досліджуваного фактора, тобто характеризує його граничний ефект.

Приклад. На основі статистичних досліджень фірма встановила функцію прибутку від ціни p за одиницю продукції: $f(p) = -50p^2 + 500p$. Визначити граничний прибуток фірми залежно від ціни p , розрахувати його при $p = 2$; $p = 5$; $p = 10$ (тис. грн.).

Розв'язання.

Граничний прибуток визначається похідною $f'(p)$. Тоді

$$f'(p) = (-50p^2 + 500p)' = -100p + 500,$$

обчислюємо

$$f'(2) = -100 \cdot 2 + 500 = 300 \text{ (тис. грн.)},$$

$$f'(5) = -100 \cdot 5 + 500 = 0,$$

$$f'(10) = -100 \cdot 10 + 500 = -500 \text{ (тис. грн.)}.$$

Висновок. 1) При збільшенні ціни одиниці продукції до 5 тис.грн. прибуток зростатиме і буде найбільшим при $p=5$ тис.грн.; $f(5)=1250$ тис. грн.

2) Якщо ціна одиниці продукції, починаючи з 5 тис.грн., збільшуватиметься, то прибуток фірми зменшуватиметься. Так, при $p=8$ тис. грн. прибуток фірми дорівнюватиме $f(8) = -50 \cdot 8^2 + 500 \cdot 8 = 800$ (тис.грн.). У цьому випадку фірма зазнає порівняно з оптимальним варіантом збитків на $1250 - 800 = 450$ (тис. грн.)

5. Підведення підсумків заняття.

6. Домашнє завдання:

Бубняк Т.І. Вища математика: Навч.посібник. – Львів.,2004. – стор. 85-93,
109 Завдання 1(5-7). Індивідуальні завдання.